

kupovati nove, kedar dojdete vi v siromašnico.“ — Ta povest je pač vredna, da si jo zapiše vsakdo z žarečim ogljem ne samo v možgane, ampak tudi v serce. „Kakor ti meni, tako jaz tebi.“

Omenil sem že prej, da so učitelji dobrotniki otrok. Naj gledajo stariši tudi na to, da so tem otroci ravno tako hvaležni za poduk, kakor njim. Naj ne govorijo nikdar kaj slabega o učiteljih v pričo otrok. Kaj hočem o tem reči? Zdelo se bode marsikomu, da delam propagando za učitelje. Oj ne. Poskušajte govoriti slabo o učiteljih, napeljujte otroka do nehvaležnosti, učite ga zaničevati učitelje. A smem vam potem tudi prokrovati, da bode vam tudi nehvaležen, da bode vas tudi ravno tako zaničeval, znabiti še bolj, nego učitelja. In znabiti se bode pripetilo celo, da bode otrok zaničeval vas, — a do učitelja bode kazal še tem večje spoštovanje. Prerado se zgodi v življenji to, kar pravi pregovor: „Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade“.

Pomislimo h koncu, da so celo marsiktere živali hvaležne človeku za dobrote. Spominjajte se na leva, kteremu je izderl nekov služenj tern iz noge, in ko so ga potem vergli pred leva, da bi ga raztergal, mu ni storil nič žalega. Čemú bi se moral pustiti človek sramotiti neumni živini! Čemú naj bi se ne ločil on, — podoba božja v ničemer od nje! —

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Krškega.** (O ustanovljenji podporne zaloge za revne učence na tukajšnji meščanski šoli.) Vsaka dobrotá naj se dobro in hvaležno uporabi. To je gotovo dober nauk, ki ima brez dvombe v vsakem slučaju veljavo. Novo meščansko šolsko poslopje, zidano in darovano po blagorodnem gospodu Martinu Hočevarju, tem velikem šolskem prijatelju, je ne samo velikanski dar, ampak tudi velika dobrotá. Ali drugo vprašanje je, če se more ta dobrotá dobro uporabiti. Do zdaj, v teh kratkih letih obstanka nove meščanske šole, deloma to še ni bilo mogoče, deloma pa se morebiti tudi ni poskušalo. Kakor dravo še le kasneje sad rodi, in ne koj potem, ko je bilo usajeno, in kakor je le tedaj prav rodovitno, če ga sadjerejec dobro in umno oskrbljuje; ravno tako bode tudi novo, lepo šolsko poslopje in učilnice (4razredna ljudska in 3razredna meščanska šola), ki so v njem, le tedaj sad rodile, ako se bode ljudstvo te velike dobrote plemenitega g. Hočevarja posluževalo. S kratko rečeno. Veliko šolsko poslopje v Krškem bode le tedaj potreben pomen in zadostno veljavo imelo, ako bode lepo število ukaželjne mladine noter in ven hodilo. Za tem grmom pa je ravno zajec skrit. Od kod namreč dobiti dovoljo šolskih otrok za 7 razredov, ko ima malo Krško mesto z okoliškimi otroci vred komaj za 3 razrede dovolj učencev? Ali morebiti iz bližnjih far, iz Leskovca in iz štajerskih občin (Videm in Rajhenburg)? Težko, kajti ti kraji imajo že svoje šole s precej veliko razredov, a še za višje učenje imajo le redki stariši in otroci veselje. —

Ali poglavitni vzrok, da dolenski kmetje, od katerih bi tukajšnja šola največ gojencev pričakovati imela, ne pošiljajo svojih otrok le-sem, je poleg

raznih družih vzrokov revščina. Če hoče kmet svojega otroka v mesto v šolo dati, stane ga to na leto od 120 do 150 gld. Koliko pa je dolenskih kmetov, kateri bi to na lahek način zmogli?! Ako hočemo torej ustanovljeno šolo vzdržati za daljne čase, — kar je gotovo zelo važno in za omiko ljudstva potrebno — ako hočemo torej zunanjstkih učencev privabiti; ponuditi jim moramo raznih podpor. Letos imamo mnogo več učencev, nego lani. Ali kako smo to dosegli. Največ s podporami, katere učenci zauživajo pri tukajšnjih meščanih in uradnikih, posebno pri gospodu Hočevanju in veleč. kapucinskem samostanu. Za zdaj je to dober pripomoček, a za vse bodoče čase ne. Za trajno vzdržavanje šole treba je vstvariti precejšnjo zalogo (fond), iz katere bi dobivali učenci stalne letne podpore ali štipendije (n. pr. kacic 10 po 100, 15 po 50 gld. na leto). Za ustanovo take zaloge utegne morebiti ustanovitelj šole in pa šoli najudanejši denarni zavod na Kranjskem — kakor se je nadjati — še največ storiti. Ali v ta namen naj bi vsi p. n. šolski prijatelji po svoji moči nekoliko pripomogli. Namen teh vrstic je ravno ta, da se v tej zadevi podpisano šolsko vodstvo z najuljudnejšo prošnjo obrača do vseh šolskih in narodnih prijateljev na Kranjskem in na bližnjem Štajerskem, posebno pa do dobrotnikov v Krškem okrajnem glavarstvu, in zlasti še v našem malem mestecu, kjer naj bi g. g. uradniki in meščani morebiti v malih mesečnih doneskih izvolili dobro stvar podpirati.

Vodstvo Srazredne meščanske šole v Krškem 13. novembra 1879.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** Odborova seja je bila 6. p. m. G. M. Rant, učitelj v Premu, je poslal obširen spis o »mrčesih«, ki se ima pregledati in vverstiti poučnemu berilu, tudi se naroča g. Rantu, da pošlje prošnjo, po njim izdelano zaradi posojilnega plačevanja učiteljskih plač, da jo odbor izroči na dotično mesto.

Tajnik Močnik poroča, da je »Zemljepisna začetnica« in »Podučno berilo« uže poslo. Sklene se, da se ima obojega še po 100 iztisov pripraviti, da se ustreže naročnikom.

Na pismo g. Linharta, predsednika »Krain. Landeslehrer-Verein.«, ki je vsled nekaterih izjav g. Lapajmeta iz Kerškega pismeno prašal g. Govekarja, predsednika slov. učit. društva, hote li kateri udje slov. učit. društva pristopiti v »Krain. L. Verein«, in pod kakimi pogoji, odgovorilo se je, da take določitve spadajo v področje občnega zbora (§. 10. l. d e). Samo ob sebi se pa razumeva, da je svobodno vsacomu pristopiti društvu, do katerega ima simpatije.

Prihodnja odborova seja bode **4. t. m. ob 1½ uri**. Na dnevnem redu bo predlog odbornika g. Tomšiča, namreč: Razgovor o učiteljskem listu z ozirom na »Učit. Tov.« Vljudno Vas vabimo!

— **Dr. Močnik in profesor Lavtar-jeva metoda pri poučevanju v aritmetiki.** (Dalje.) Pri seštevanju nahajamo v L. aritmetiki vaje, katerim bi se pri površnem pogledu skoraj smelo očitati, da so prelahke in take, katere spadajo v spcijelno metodiko aritmetike in ne v aritmetiko samo. To bi bilo tudi opravičeno, ko bi bila aritmetika namenjena za učence, ki so se že seznanili z njenimi elementi, kakor n. pr. učenci gornje gimnazije ali realke. Na takem stališču smo stali, preden smo dobili sedanji statut za učiteljska, ker takrat so zahtevali od učencev, kateri so v učiteljska sprejemali, dovršeno spodnjo gimnazijo ali realko; zdaj pa zahtevajo samo, da znajo računati s celimi števili in ulomki, in praktično računanje po sklepnem načinu (Schlussmethode). Učence za učiteljska dobivamo torej navadno iz ljudskih šol in včasih iz takih, katere imajo prav malo razredov, z njimi mora pa učitelj takó govoriti, da ga razumé. Težavnih vaj tudi statut sam ne zahteva, ker v njem beremo: »Oso-

bito je treba na to misliti, da postane računanje s posebnimi števili razumljivo; računanje z običnimi števili je treba z ozirom na to namero gojiti.

Pa poglejmo te vaje, predenj dalje govorimo.

»Kaj se pravi število 3 k številu 4 prištevat? Kako imenujemo števili 3 in 4?*) Odgovóri na ta vprašanja še za te-le pare števil: 5 in 2, 7 in 8, 6 in 3, m in n«. Res je, da zahtevajo tudi pri pouku iz aritmetike za višje šole, naj učitelj vse najpred pojasni na posebnih primerih, predenj preide na občne, in vendar ne sprejemajo teh primerov v knjigo. Takó n. pr. piše Frischauf v svojem predgovoru k občni aritmetiki: Die Lehrer mögen namentlich die Artikel 1, 12—14, 26—29 etc an zweckmässig gewählten Beispielen erläutern — wie überhaupt eine zweimalige Durchführung der meisten Beweise zuerst an speciellen Beispielen und dann erst allgemein dem Unterrichte recht förderlich sein dürfte; in on nima v svojej knjigi takih posebnih primerov. Iz tega stališča bi se dala taka vprašanja v knjigi zavreči. — Vendar nahajamo jednaka vprašanja pri Villicusu, ko izdelava tako tvarino, da jo ponavlja; podobne so tudi vaje, katere nahajamo v fiziki, spisal Kauer. Vsem takim vajam bi se smelo reči, da so nepotrebne za knjigo, ker jih učitelj sam lahko stavi, če tudi ni vse v njej. Pa kateri učitelj nij pisatelju take knjige hvaležen, ker mu je tvarino tako lepo uredel?

Vaje, kakoršne smo v gorenjem omenili, imajo pa še drugo namero; in zarad té se ne smejo na nobeden način izpustiti. One vadijo prihodnjega učitelja v tem, kar pozneje sam dela. On mora n. pr. govoriti o pojmih »seštevati, seštevanci« i. t. d. Kako pojasni te pojme? On napiše na desko take naloge:

Seštevaj števila:

32	43	61
53	56	38

pojasni na njih pravilo za seštevaje in seznanji učence s tehničnimi izrazi tako-le:

Izračunali ste, koliko števili 32 in 53, 43 in 56, 61 in 38 skupaj znesete. Ako izračunavamo, koliko števili 32 in 53 skupaj znesete, jih seštevamo. Ravno takó govori učitelj od števil 43 in 56, 61 in 38, in potem abstrahuje t. j. prehaja na obče z besedami: kedar izračunavamo, koliko dve ali več števil skupaj znese, seštevamo. Katera števila ste seštevati? 32 in 53, katera še? 43 in 56, katera še? 61 in 38. Števila, katera seštevamo imenujemo seštevance. In v takem smislu nadaljuje. Učitelj ljudske šole mora torej tudi prehajati iz posebnega na obče, o čemur se bomo pozneje še večkrat prepričali; akoravno ne rabi občnih števil. Zato se pa morajo vaje v aritmetiki za učiteljska tudi na to ozirati. Take vaje nahajamo v L. aritmetiki iz istega uzroka n. pr. pri odštevanji, množenji i. t. d. Ako bi se pa kedó vendar ne mogel z njimi sprijazniti, potem naj jih pa izpusti, kar je pripravniše, kakor jih narejati.

(Dalje prih.)

— **Orglarska šola „Cecilijinega društva“ v Ljubljani** šteje letos 24 učencev; 21 iz domače, 1 iz lavantinske, 1 iz krške škofije in 1 iz goriške nadškofije. Na novo je vstopilo 7 učencev (med njimi je 1 opravljal uže 5 let orglarsko službo), lani sprejetih 10, tretje leto pa obiskuje šolo 7 učencev. Upati smemo, da bodo ti zadnji koncem leta dobro poučeni zapustili nam potrebni zavod. Naj se opomnimo, da dva izprašana in za orglarsko službo sposobna orgljavca lanskega leta čakata službe. Ako je kje kako mesto prazno,

*) Na tem mestu je sledeča vaja pri tisku izpadla, kar je L. pri popravljanju prezerl.

lahko kmalu nastopita; z napisi do njih (vsled dogovora) vredništvo »Cerkvenega glasbenika« lahko in rado postreže. »Nov.«

— **Orglavcem** za božične praznike priporočamo 5 Božičnih pesem, postavil za petje g. Leopold Cvek, znan skladatelj cerkvenih pesem. Dobivajo se pesmi pri g. Gerberju in voljajo 30 kr. »Solo«, ki se poje v teh pesmih, se spremlja z orglami, drugo je postavljeno za 4 glasove.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Šolski okraj v Postojni. Na Irazredni ljudski šoli v Vremu, učit. služba, l. p. 450 gl.; do 15. decembra.

Na rudniški šoli v Idriji, učit. služba, l. p. 500 gl., djav. priklade 100 gl. in druga s 450 gl., l. p. 90 gl., dj. priklade. — Z obojo službo je zvezanih razun letnih plač in dj. priklade, ki se pa v pokojnino ne ušteva, šest petletnih doklad po 40 gl., ki se štejejo od prvega stalnega umeščenja; učitelji so v X. služb. redu derž. vradnikov, vendar zato nimajo kakih posebnih užitkov. Učiteljem se po mogočnosti daje tudi naturalno stanovanje, da puste polovico djav. priklade, tudi zemljišča se jim dajo pod dobrimi pogoji v najemščino, a more se jim to preklicati. Prošnje v 4 tednih pri ravnateljstvu c. k. rudnika v Idriji.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Janez Bozja, definitiven učitelj v Polhovemgradu, in gdč. Johana Cvek, definitivna učiteljica pri D. M. v Polji. G. Jožef Bele, poprej v Šmartnem p. L., sedaj pa nekaj časa v Višnigori, podučitelj na mestnih solah. G. France Spintre, poprej v evangelijski šoli v Ljubljani, v Kočevje. Spraš. učit. kand. gdč. Marija Lasnik, učiteljica v zavodu Huth. G. France Kranc, dosihmal začasno v Verbovem, v Postenje. G. Leopold Punčuh iz Kosane v Col (zač.). G. Oton Dietz, začasno v Budanjah, v Starijo. G. Filip Kete, pomož. učitelj na Colu, v Zagurije. Gdč. Marija Negovetič, spraš. učit. kand., začasno v Postojno. Gdčni. Alfonza Šusteršič in Marija Bohinec, spraš. učit. kand., v Ternovo in druga v Hrenovice. — V solskem okraji Postonjskem so bili umeščeni pomožni učitelji g. g.: Janez Bajec iz Hrenovic v Budanje, France Stele iz Ternovega (Dorneg) v Tern, Henrik Likar, bivši v 3. razredu učiteljišča, v Knežak, Anton Pegan iz Podrage v Planino, Jožef Ramroth iz Postojne v Spodnji Semon, Jožef Miselj iz Postenj v Verbovo. — † Umerl je v Idriji 12. novembra t. l. g. Ignaci Božič, roj. 15. julija 1841 v Idriji, slovesen pogreb je bil 13. p. m. N. v m. p! »Schltzg.«

Ravnokar je prišlo na svetlo in se dobiva v R. Milic-evi tiskarni v Ljubljani:

MISSA SANCTI JOANNIS,

comp. Rob. Burgarell.

Op. 10.

Cena: Partitura in štiri glasi 1 gl. 20 kr.; štiri glasi posebej 60 kr. Po pošti pod križnim zavitkom 5 kr. več.

Odgovorni vrednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**